

המטה - זה צדיק. על ראש המטה - זה המלך הקדוש, שהשלום של הכל שלו, שכתוב (שיר א) הנה מטתו שלשלמה, שיעקב לשלו השתחוה, לאותו שעומד על ראש המטה, ישראל שמו, משום פן וישתחו ישראל על ראש המטה. אחר כך, פיון שיעקב ידע, שהרי בדרגה עליונה השתלם, ודרגתו היא למעלה עם האבות, והוא לבדו תקוון שלם, התחזק לבו ושמת, והתחזק ברצון עליון של הקדוש ברוך הוא בו, מה כתוב בו? ויתחזק ישראל וישב על המטה, על המטה ממש, שהרי בדרגה עליונה יותר השתלם. אשרי חלקו.

שנינו, אמר רבי יהודה, במשנתנו בארנו, הרי ששנינו בארבעה פרקים בשנה העולם נדון: בפסח על התבואה, בעצרת על פרות האילן, בראש השנה כל באי העולם עוברים לפניו כבני מרון, וכחג נדונים על המים. הרי בארנו דברים, וסוד המשנה בארנו, בפסח על התבואה וכו', פנגד המרפכה העליונה, סוד האבות, ודוד המלך.

בפסח על התבואה, שכך זה ממש, והרי בארנו דבר זה, על מה באה מצה בפסח, והרי דין הוא, דין המלכות דין, וזו הראשית שהתחילו ישראל להפנס בחלק הקדוש של הקדוש ברוך הוא ולבער מהם חמץ, שהיא טעיות אחרות שממנים על עמים עובדי כוכבים ומזלות שנקראים אלהים אחרים, אלהי נכר, ונקראים חמץ, יצר הרע, ולהפנס במצה, חלק הקדוש של הקדוש ברוך הוא.

למה תבואה? [כמו שנאמר תבואתה בה"א, רבו להיא ראשונה של השם הקדוש] לכן

ואקרונו חמץ, יצר הרע,

בקדמיתא מה כתיב וישתחו ישראל וגו', כמה דאוקימנא, מאן מטה, דא כנסת ישראל. ראש המטה, דא צדיק. על ראש המטה, דא מלפא קדישא, דשלמא כלה דיליה, כמה דכתיב (שיר השירים ג) הנה מטתו שלשלמה. ויעקב לדידיה קא סגיד, לההוא דקאים על ראש המטה, ישראל שמייה, בגיני כך, וישתחו ישראל על ראש המטה. לבתר, פיון דידע יעקב, דהא בדרגא עלאה אשתלים, ודרגא דיליה הוא לעילא עם אבהתא, והוא בלחודוי תקוונא שלימתא, אחסין לביה, וחדוי ואתתקף ברעותא עלאה דקדשא בריך הוא ביה. מה כתיב ביה, ויתחזק ישראל וישב על המטה, על המטה ממש, דהא בדרגא עלאה יתיר אשתלם, זכאה חולקיה.

תאנא, אמר רבי יהודה, במתניתא דילן אוקימנא, הא דתנינן בארבעה פרקים בשנה העולם נדון, בפסח על התבואה, בעצרת על פרות האילן, בראש השנה כל באי העולם עוברים לפניו כבני מרון, ובחג נדונים על המים, הא אוקימנא מלי. ורזא דמתניתא אוקימנא, בפסח על התבואה וכו', לקביל רתיכא עלאה, רזא דאבהן, ודוד מלפא.

בפסח על התבואה, דהכי הוא ממש, והא אוקימנא מלה דא, על מה אתייה מצה בפסח, והא דינא הוא, דינא דמלכותא דינא, ודא שירותא דשריאו ישראל למיעל בחולקא קדישא דקדשא בריך הוא, ולבערא מנייהו חמץ, דאיהו טעוון אחרנין די ממנן על עמין עובדי עבודת כוכבים ומזלות דאקרונו אלהים אחרים, אלהי נכר.

בפסח נדונים על התבואה, ובארנו שהעולם נדון על דין של ה"א.

בעצרת על פרות האילן. פרות האילן?! פרות האילנות צריך להיות! מה זה פרות האילן? אלא זהו האילן הגדול והחזק למעלה. פרות האילן, כמו שפתיב (דושיע יד) אני כבדוש רענן ממני פריה נמצא.

בראש השנה עוברין לפניו כבני מרון. שנינו, ראש השנה זהו ראש השנה של המלך. ומי הוא ראש השנה? זה יצחק שנקרא ראש, שהוא ראש אחד של המלך [למעלה], מקום שנקרא שנה, לכן כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון, ועל זה שנינו בראש השנה, שהרי בראש השנה שורה יצחק.

ובחג נדונים על המים, זוהי ראשית [של ראש] של ימין המלך, ועל זה שמחת המים נמצאת בכל בשעה שמנסכים מים ושואבים אותם, משום שמים זה ידוע, ועל זה בארבעה פרקים אלו הכל נמצאים.

אמר רבי יוסי, כשיסתכלו בדברים, הכל נמצא בפרקים הללו, אברהם, יצחק ויעקב, דוד המלך, ובאלה העולם נדון, ובארבעה פרקים בני אדם נדונים בימים שנמצאים בעולם, ובכל יום ויום הספרים נפתחים והמעשים נכתבים, ואין מי שישים לב, ואין מי שיפריץ אוננים. והתורה מעידה בו בכל יום, וקול קורא בחיל, (משלי ט) מי פתי יסר הנה חסר לב אמרה לו, ואין מי שיקשיב לקולו.

במה בכל יומא, וקלא קרי בחילא, (משלי ט) מי פתי יסר הנה חסר לב אמרה לו, ולית מאן דיצית לקליה.

ולמיעל במצה, חולקא קדישא דקדשא בריה הוא אמאי תבואה. (ס"א ל"ג כמה דאת אמר, ירמיה ב)

תבואתה בה"א, רמזו לה"א נקמאה דשמא קדישא) בגין כך, בפסח נדונים על התבואה, ואוקימנא דעלמא אתדן על דינא דה"א.

בעצרת על פרות האילן. פרות האילן, פירות האילנות מיבעי ליה, מאן פרות האילן. אלא, דא הוא אילנא רברבא ותקיף לעילא. פרות האילן, כמה דכתיב, (דושיע יד) אני כבדוש רענן ממני פריה נמצא.

בראש השנה עוברין לפניו כבני מרון. תנא ראש השנה, דא הוא רישא דשתא דמלפא, ומאן הוא ראש השנה, דא יצחק, דאקרי ראש, דאיהו חד רישא דמלפא (נ"א לעילא), אתר דאקרי שנה. בגיני כך כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון. ועל דא תנינן, בראש השנה, דהא ברישא דשתא שארי יצחק.

ובחג נדונים על המים, דא הוא שירותא (דרישא) דימינא דמלפא, ועל דא חדוותא דמיא אשתפח בכלא, בשעתא דנסכי מיא, ושאי לון, בגין דמים הא ידיעא. ועל דא בארבעה פרקים אליו, כלא משתפחין.

(דף רכז ע"א)

אמר רבי יוסי, כד יסתכלון מלי, כלא אשתפח בהני פרקין, אברהם יצחק ויעקב, דוד מלפא. ובהני עלמא אתדן, ובארבע פרקין בני נשא אתדנו, ביומין דאשתפחו בעלמא. ובכל יומא ויומא, ספרין פתיחן ועובדין פתיבין, ולית מאן דישיגח, ולית מאן דירכין אודניה, ואורייתא אסהידת

במה בכל יומא, וקלא קרי בחילא, (משלי ט) מי פתי יסר הנה חסר לב אמרה לו, ולית מאן דיצית לקליה.